

Naslov originala

Patricia Morrisroe

THE WOMAN IN THE MOONLIGHT

Copyright © Patricia Morrisroe 2020

Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno dr Klaris Dž. Kestenbaum

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Lica

Aleksandar I – car Rusije

Ana fon Brunšvik – Julijina ujna, snaha Suzane Gvičardi

Andrej Razumovski – ruski diplomata, kolekcionar umetničkih dela i zaljubljenik u muziku

Anton Šindler – Betovenov sekretar

Armgard fon der Šulenburg – supruga Fridriha fon der Šulenburga

Babeta Keglevič – Betovenova učenica i Julijina prijateljica

Baron Franc fon Hager – šef tajne policije u Beču u vreme Bečkog kongresa

Danijel Štajbelt – pijanista koji je vodio s Betovenom muzički „dvoboj“

Domeniko Barbaja – italijanski impresario

Džordž Polgrin Bridžtauer – afroevropski violinista

Đoakino Rosini – italijanski kompozitor opera

Eleonora fon Fuks – sestra Roberta Galenberga

Ferdinand IV – kralj Napulja, oženjen kraljicom Marijom Karolinom (sestrom Marije Antoanete)

Franc fon Brunšvik – Julijin brat od ujaka, brat Jozefine i Tereze fon Brunšvik

Franc Gvičardi – Julijin otac
 Franc I – car Austrije
 Fric fon Dajm – sin Jozefine fon Brunšvik
 Fridrih fon der Šulenburg – saksonski diplomata
 Fridrih fon Galenberg – Julijin najmlađi sin
 Gerhard fon Brojning, prozvan „Dugme na Pantalonama“ – sin Štefana fon Brojninga
 Grof Sedlnicki – šef policije u Beču u vreme Bečkog kongresa
 Hugo fon Galenberg – Julijin najstariji sin
 Ignac Šupancig – violinista
 Isabela Kolbran – španska operska pevačica i supruga Đoakina Rosinija
 Johan van Betoven – Betovenov brat
 Johana van Betoven – Betovenova snaha (udata za Karla), s nadimkom „Kraljica Noći“
 Jozef Miler ili grof Jozef fon Dajm – prvi muž Jozefine fon Brunšvik i vlasnik Milerove umetničke galerije
 Jozefina fon Brunšvik – Julijina sestra od ujaka i bliska Betovenova prijateljica
 Julija Gvičardi – Betovenova učenica klavira
 Karl Černi – pijanista, kompozitor i učitelj klavira
 Karl Lihnovski – Betovenov moćni pokrovitelj
 Karl van Betoven – Betovenov brat, Johanin muž i Karlov otac
 Karl van Betoven – Betovenov sinovac i „sin“
 Karolina Mira – najmlađa sestra Napoleona Bonaparte, supruga Žoakima Miraa i kraljica Napulja
 Katarina Bagration – Ruskinja, ljubavnica Klemensa fon Meterniha, majka njegovog deteta, domaćica salona
 Kiti Koldvel – Julijina kuvarica i bratanica Lusi Koldvel
 Klemens fon Meternih – austrijski državnik
 Kristijana Lihnovska – supruga Karla Lihnovskog
 Kristof fon Štaketberg – drugi muž Jozefine fon Brunšvik, otac troje njene dece
 Ludvig van Betoven – virtuoz na klaviru i kompozitor

Luj-Antoan Dipor – francuski baletski igrač, direktor Kerntnertor-teatra
 Lusi Koldvel – Julijina služavka
 Marija Julija „Jilhen“ fon Galenberg – Julijina ćerka
 Mateus Štajn – brat Nanete Štrajher, tvorac Betovenove „slušne mašine“
 Mihael Umlauf – dirigent
 Moric fon Fris – najbogatiji čovek Austrije i pokrovitelj umetnosti
 Naneta Štrajher – proizvođačica klavira i muzičarka
 Napoleon Bonaparta – francuski vojskovođa koji se krunisao za cara
 Ramo – napuljski ribar
 Robert fon Galenberg – kompozitor i Julijin muž
 Suzana Gvičardi – Julijina majka
 Štefan fon Brojning – Betovenov stari prijatelj iz Bona
 Tereza fon Brunšvik – Julijina sestra od ujaka i starija sestra Jozefine fon Brunšvik
 Tereza van Betoven – Betovenova snaha (udata za Johana), prozvana „Grudva Sala“
 Viktoar fon Dajm – ćerka Jozefine fon Brunšvik
 Vilhelmina, grofica od Žaganja – ljubavnica Klemensa fon Meterniha, domaćica salona
 Žoakim Mira – francuski predvodnik konjice, kralj Napulja i zet Napoleona Bonaparte
 Žozef Bonaparta – kralj Napulja i brat Napoleona Bonaparte

PRVI DEO

Beč, 1799.

Njegove šake su me prestrašile. Bile su snažne i mišićave, s prstima širokih jagodica i šarene od oštarih crnih malja. Svirao je neku fantaziju – improvizovan komad koji je odražavao njegovo raspoloženje i maštarije – i treskao po klavijaturi sa životinjskom silinom od koje je instrument drhtao. Kad je kliznuo rukom duž dve oktave, naniže pa naviše, kao da je raspalio dvostruki šamar. Obrazi su mi zabrideli u saglasju sa tim zvukom. Mrštio se i stenjao, a donji deo lica zamračivala mu je podrasla brada. Da li se to veliki Ludvig van Betoven pretvara u vukodlaka?

Majka i ja smo čekale našu rodbinu iz Mađarske u *Zlatnom grifonu*, skromnoj gostionici nedaleko od Kerntnertor-teatra. Šarmom i golom upornošću, Jozefina i Tereza uspele su da ubede najvećeg bečkog virtuoza na klaviru* da im za vreme

* U doba o kojem je ovde reč koristila se rana varijanta klavira, takozvani fortepijano. Budući da se autorka odlučila za moderniji naziv, a takođe i da danas Betovenove kompozicije za fortepijano znamo kao klavirske, klavir je zadržan i u prevodu. (Prim. prev.)

boravka u gradu drži časove muzike. Ujna Ana je čak iznajmila jedan *Valterov* klavir, koji je jedva ušao na vrata i pritom zaradio bezbrojne ogrebotine i ružnu ogulotinu koja mu se protekla niz nogu kao rana od noža. Ja sam u Beču živela već čitavih godinu dana, ali nikad nisam čula Betovena kako svira. Pošto je rodbina kasnila, a Betoven nije pokazivao voljnost da razgovara, bila sam ga upitala da li bi nam nešto malo odsvirao.

To je, kad sad o tome razmišljam, bio ozbiljan prekršaj. Onaj ko od njega zatraži da bilo šta odsvira činio je to na sopstveni rizik. Ispod zasvođene tavanice, okružen lovačkim trofejima po zidovima, on je pustio iz sebe muzički ekvivalent gneva, čikajući nas mnogostrukim kulminacijama i svirajući sve glasnije i sve brže, dok se nisam uplašila da će mi srce pući. Klavir je škripao i ljuljao se; osakaćena noga mu je pucketala. Vlasnik gostionice, zatisnuvši uši, pobegao je iz prostorije.

Već sam i ja htela za njim, ali Betoven je tad, odigavši krupne šake, zastao na nekoliko časaka. Znala sam šta sledi. Smera da nas ubije. Ali odjednom je zasvirao melodiju koja je bila tako blaga, tako neopisivo osećajna da nisam mogla poverovati da navire iz iste te nabusite individue. Opet sam mu pogledala u ruke. Sada su poprimile graciozne konture nežnog ljubavnika koji miluje svoju nevinu nevestu. Osetila sam vrtoglavicu, zamišljajući te šake oko mog struka, tople, još treperave od strasti.

Betovenove šake... poslednje što sam upamtila.

U sećanju još vidim Betovena kako štipka sebi desno uvo dok pilji odozgo u mene kraj donjeg dela kreveta od šarenkastog korena oraha. Kad mi se soba izbistrila, primetila sam da je prostrana, sa veselom vatrom i prozorom koji gleda na prometnu ulicu. „Uzmi, popij ovo“, rekla je majka pružajući mi čašu vode. „Gostioničar je pozvao doktora.“

Betoven je i dalje zurio. Sad kad nije bio za klavirom, manje je ličio na neko natprirodno biće, a više na običnog smrtnika

koji šeta Grabenom. Bio je u sivom prepodnevnom kaputu, pantalonama iste boje, i imao belu mašnu trostruko umotanu oko vrata. Mašna je bila izgužvana kao da ju je previše energično cimao dok je pokušavao da je veže u čvor. Sa svojih dvadeset osam godina još nije imao ženu, pa me je ta žalosna mašna koja je signalizirala njegovo bezbračno stanje duboko dirnula.

Ljudi su ga često opisivali kao ružnog, ali meni nije bio takav. Bio je niskog rasta, visok malo preko sto šezdeset, i seljačke zdepaste građe. Na njegovom četvrtastom licu upadljiva crta bio je širok nos, kao neka protivteža istaknutoj bradi s jamicom. Tamna kosa bila mu je oštra i kratko ošišana, rumena koža izbuškana ožiljcima od velikih boginja. Retko se osmehivao, ali kad se osmehne, ukazali bi se pravilni, upadljivo beli zubi. Najlepše su na njemu bile duboko usađene smeđe oči. Slično njegovoj muzici, iskazivale su najširi raspon emocija.

Kada su ujna i moje sestre od ujaka konačno stigle s tovarom kolača, pogledale su u Betovena pa u mene.

„Šta Julija radi u mom krevetu?“, osorno je upitala ujna Ana.

„Onesvestila se“, objasnila je majka. „Her Betoven je morao da je prenese na sprat.“

„I nazvala me je vukodlakom“, dodao je Betoven. Oči su mu zacaklile kao da se sladi ulogom nevaljalca.

„Vukodlakom!“, izustila je ujna mršteći se na moju majku. „Julija baš i nije dete. Kad sam te pozvala da prisustvuješ našem času, nisam očekivala da će tvoja ćerka uvrediti her Betovena i prinuditi ga da je donese u moju spavaću sobu.“

Pošto se pojavio doktor, Betoven je hitro saopštio da mora da ide, prekorivši moje srodnice zbog kašnjenja i ne obazrevši se na kolače kojima su ga ponudile. „Nadam se da će vam biti bolje, grofičice“, obratio mi se. „Možda vam je više po ukusu Mocart.“

„Ni slučajno“, odgovorila sam. „Samo je reč o tome što nisam...“

Ali on je već bio izašao iz sobe.

Pošto mi je doktor proverio vitalne znake, pripisao je moju nesvesticu preteranom nadražaju. „Her Betoven je u pravu“, dostojanstveno je rekao. „Trebalo bi da slušate samo Mocarta, a i od njega samo komične opere. Neko vaše delikatne prirode ne bi trebalo da se izlaže her Betovenovoj muzici. Po mom iskustvu, nju mogu da podnesu samo najsnažnije osobe ženskog pola, a od njih obično bivaju rđave supruge.“

Tačno je bilo da sam se onesvestila kad sam je prvi put čula, ali nisam tog dana doručkovala i vrtelo mi se u glavi i pre nego što je zasvirao. A sad mi doktor propisuje eliksir od komičnih opera! Ako treba da ojačam svoju „delikatnu“ konstituciju, zar ne bi bilo dobro da više slušam njegovu muziku? Doktorove reči nisu bile smislene.

„Her Betovena uistinu bije glas da je nasilan“, rekla je moja majka. „Jednom je istukao jednog đaka pletaćom iglom, a Babeti Keglevič držao je časove odeven u kućnu haljinu, s noćnom kapom na glavi. Jeste da je stanovao preko puta nje u istoj ulici, ali svejedno.“

„Suzana, previše slušaš glasine“, pokudila ju je ujna. „Za sve ovo vreme otkako ga poznajemo...“

„Što će reći, tri dana“, odvratila je majka.

Ujna Ana je bila punačka i praktična, žena koja se lagodnije osećala dok pomaže nekoj svojoj kravi da se oteli nego dok časka u bečkim salonima. Znajući da je proleće doba parenja, došla je u grad da nađe mužjaka jednoj od svoje dve kćeri. Uzimanje Betovena za učitelja bilo je nadahnut prvi korak.

Dobro poznavanje muzike bilo je ključno važan sastojak ugađanja suprotnom polu, a klavir jedan od onih malobrojnih instrumenata doličnih damama. Žičani instrumenti zahtevaju previše brzih, snažnih pokreta, što ostavlja utisak da sviračica možda pati od koleričnog temperamenta. Violončelo se drži između nogu, a to, kad na njemu svira žena, izaziva u muškim

slušaocima uzbuđenje kakvo nije u skladu sa uzvišenijim ciljem muzike. Klavir ima otmene linije i klavijaturu koja ističe graciozne ženske prste i tanane ručne zglobove. Mnoge će prosidbe pasti nakon muzičkih resitala, pod uslovom da je muzika bila prijatna uvu i da nije poremetila gospodinovu staloženost.

U proračunatom svetu ugovorenih brakova, ujna Ana je veće nade polagala u Jozefinu nego u Terezu, kojoj lepo lice nije moglo da obezbedi dovoljnu nadoknadu za deformisanu kičmu. Samoproglašena „sveštenica istine“, ona je svet posmatrala kroz sumornu prizmu, a njene česte objave u stilu Kasandre ostavljale su čak i najveselije pojedince u očajanju. Jozefina je bila još složenija, ali kod nje su divno lice i gipki stas bili mnogostruka nadoknada za lako razdražljivu prirodu.

„Bojim se da imam jednu malu rđavu vest“, oglasila je ujna Ana. „Večeras vam se nećemo pridružiti.“ Bile smo planirale da gledamo izvođenje Mocartove *Otmice iz saraja*. „Zaplet je uistinu krajnje varvarski“, nastavila je. „Dve žene otimaju sa broda i prodaju ih nekom Turčinu kao robinje. Taj paša drži harem, a od junakinje se očekuje da stupi u supružanske odnose s njim. Ne baš prigodna tema za Juliju u takvom oslabljenom stanju.“

„Da li sam dobro shvatila“, polako je izgovorila moja majka. „Nećeš u operu zato što imaš zamerku na zaplet?“

„Imam zamerku na zaplet, i to zbog Julijinog dobra, pa bi trebalo da je imaš i ti. Ali nije to razlog što otkazujemo. Imamo pametnijeg posla.“

„Pametnijeg nego što je slušanje Mocarta?“, upitala sam.

Ujna je načas promislila. „Ne bezuslovno pametnijeg, ali povezano je. Treba da idemo u posetu her Jozefu Mileru, koji je izradio Mocartovu posmrtnu masku. Pozvao nas je da je vidimo.“

Koliko god da se ujni Ani nije dopadala *Otmica iz saraja*, činilo mi se da davanje prvenstva Mocartovoj posmrtnoj masci u odnosu na njegovu muziku vređa uspomenu na njega.

„Je li to isti Jozef Miler koji poseduje onaj čudni kabinet kurioziteta?“, upitala je majka.

Milerovu umetničku galeriju posetile smo kad sam bila mala i nedeljama posle toga proganjale su me noćne more. Među njenim jezivim atrakcijama bio je i anatomski model trudne žene s prozirnim stomakom i delovima koji se mogu rasklopiti. Pošto je ocenjena kao pornografija, odvezla ju je policija baš dok joj je jedan turista vadio iz utrobe napola formiranu bebu. Zašto bi ujna Ana želela da provede večer s nekim ko izrađuje posmrtnu masku i skaredne žene?

„Her Miler je čovek ogromnog bogatstva“, kazala je ujna u odgovor na naše skeptične poglede. „Njegov kabinet kurioziteta nalazi se među najvećim turističkim atrakcijama Beča. A još je i aristokrata.“

„Zar mu nisu oduzeli titulu?“, upitala je majka. „Čula sam da je napustio vojsku zbog jednog nezakonitog dvoboja. A onda je bio begunac.“

„Mama, zašto idemo kod njega?“, nervozno je upitala Tereza. „Ne zvuči ni najmanje privlačno.“

„Her Miler je pokazao interesovanje za našu dragu Jozefinu“, odgovorila je ona. „Zapazio ju je dok smo bile u šetnji i očarala ga je njena staromodna odeća.“

„Staromodna!“, prigovorila je Jozefina. „Spakovala sam najbolju haljinu.“

Za razliku od moje majke, čija je Biblija bio pariski modni časopis *Journal des Dames et des Modes*, ujna Ana je bila zloglasna škrtica bez trunke osećaja za modu. Za boravak u Beču Jozefini i Terezi bila je dodeljena samo po jedna svilenasta haljina, a Jozefina je na desnom rukavu imala vidljivu rupu.

„Sudim da se her Miler možda i razume ponešto u staromodnost, budući da je i sam vrlo star“, primetila je moja majka.

„Koliko ima godina?“, upitala je Jozefina.

„Taj podatak je potpuno nebitan“, odvrtila je ujna Ana.

„Koliko ima godina?“, ponovila je Jozefina.

„Bliži se pedesetoj“, priznala je ujna. „Ali to ne bi trebalo da menja stvar. Čovek njegovih godina još može da stvara potomstvo.“

„Ali stariji je od mene gotovo trideset godina“, pobunila se Jozefina. „Neću da ga upoznam.“

„Nemaš izbora, Pepi“, rekla je ujna, oslovivši Jozefinu porodičnim nadimkom. „Niže klase mogu sebi priuštiti da se žene i udaju iz ljubavi. Ti taj izbor nemaš.“

Te večeri u operi neprestano sam razmišljala o sličnostima između Jozefine i Mocartove junakinje. Ako se izuzme religija, nisam uočavala mnogo razlike između toga da budeš prodana nekom paši i da budeš prodana vlasniku muzeja voštanih figura. Čak se moglo tvrditi da se Mocartova junakinja nalazila u boljem položaju, pošto je makar bila u prilici da razgovara s drugim ženama u haremu, a Jozefina bi za društvo imala samo voštane figure.

Dok sam se spremala za spavanje, prepričavala sam događaje od tog dana svojoj sobarici Lusi. Rođenjem Britanka, tečno je govorila nekoliko jezika i na svima njima mlela kao navijena. Njena poslednja poslodavka na kraju je smeštena u Narenturm*, poznat kao „Gugelhupf“ zbog svoje sličnosti sa istoimenim popularnim kuglofom. Lusi mi je stalno govorila da ću tamo završiti ako ne budem dobro pazila.

„Upoznala sam her Betovena“, rekla sam joj dok mi je prolazila četkom kroz dugačku tamnu kosu. „Uplašila sam se da će me ubiti, ali nešto me je privuklo njemu. Nikad pre ništa slično nisam doživela.“

„Ako se ne ljutite što ću to reći, miledi, vi sa muškarcima imate vrlo malo iskustva.“

Lusi je bila deset godina starija od mene i nekada je bila udata – za njenog „voljenog Bertija“ – koji je nestao na moru. Uvek je bila neodređena u pogledu detalja, što je u meni izrodilo podozrenje da je Bertijev nestanak slabo imao veze s vodom, ali sam obuzdavala urođenu radoznalost i nisam čačkala. Bila je, međutim, u pravu što se tiče mog nedostatka iskustva.

* Čuveno zdanje u kom su držani psihijatrijski bolesnici. (Prim. prev.)

Sa svojih šesnaest godina nikad još nisam bila zaljubljena, a poljubio me je samo jedan muškarac, neki mladi baron koji je izgubio ravnotežu dok je pokušavao da mi dosegne usta. Bila sam natprosečno visoka – malo preko metar i sedamdeset – i bio me je glas da nemam dlake na jeziku. Većina mojih poznanika više je volela niže žene većeg poprsja, sa umilnim ponašanjem i sposobnošću da rode što više dece a da ne umru na porođaju. No čak i ako bi umrle, nije se oskudevalo u ženama koje će ih zameniti.

Moja majka je izgubila četiri bebice, razočaravši moga oca, koji je čeznuo za sinovima. Ja sam bila jedinica, pod svim obavezujućim pritiscima da izgledam lepo, majstorski savladam sviranje klavira i dobro se udam. Brak mojih roditelja bio je ugovoren, ali svojevremeno se jesu snažno voleli. Sad su živeli odvojeno – on je bio u Trstu – ali nedavno je obezbedio sebi položaj dvorskog savetnika u austrijsko-češkoj kancelariji i trebalo je uskoro da nam se pridruži. Mada nisam očekivala da će se mnogo šta promeniti.

Na papiru je bračna zajednica između porodica Brunšvik i Gvičardi predstavljala sve čemu bi se neko samo nadati mogao. Moja majka je bila od mađarskog plemstva, otac pak italijanski grof, sin jednog istaknutog feldmaršala. Majka je od svog braka očekivala mnogo. Volela je lepe stvari – odeću, nakit, nameštaj – ali moj otac nije ostvario onakav uspeh kakvim bi joj priuštio neki veliki luksuz. On je napredovao sporo, kroz niz osrednjih poslova u državnoj upravi, što je za ishod imalo mnogobrojne selidbe koje su nas odvele u Galiciju, Ređo, Lajbah i na kraju u Trst, gde je moja majka rekla: „Dosta!“ Posedovala je divan glas i čeznula da bude operska pevačica, ali ženama njenog staleža takav izbor nije bio na raspolaganju. Stoga se osećala prevarenom na svim poljima. „Bolje da sam obrukala porodicu i postala pevačica“, često je jadikovala. „Makar bi mi bilo uzbudljivo.“

Lusi se moja majka nije dopadala, ali vodila je računa da je ne kritikuje. To je bilo jedino područje gde je pokazivala uzdržanost. Jarkoriđa kosa kao da bi joj planula kad god se ozlovolji, te sam se, uprkos razlici u našim statusima, trudila da je ne razljutim.

„Baš me zanima da li bi her Betoven hteo da me podučava“, zamišljeno sam izgovorila.

„Da vas podučava? Rekoste kako ste pomislili da će vas ubiti.“ Da naglasi svoje reči, Lusi mi je cimnula četkom kosu.

„Ali nije me ubio. Kad sam se onesvestila, odneo me je na sprat.“

„Onesvestili ste se? Dakle, kažete kako biste voleli učitelja zbog kog ste se onesvestili, ali makar vas nije ubio? Izvinjavam se, mileđi, ali vi ćete završiti u...“

„Da, Lusi, znam.“

Jozefinu i Terezu nisam mnogo viđala do kraja njihovog boravka u Beču. Bile su prezauzete Betovenom i her Milerom. Međutim, jednog popodneva smo Tereza i ja prošetale Praterom, bivšim carskim lovačkim zabranom koji je pretvoren u javni park i igralište. Bio je maj, drveće je kiptelo od ružičastog i belog cveta, kafane i krčme bile su pune. Tereza je bila ogrnuta šalom, vešto nameštenim da prikrije krivu kičmu. Kad smo sele da popijemo kafu, pokazala mi je Betovenovu vizitkartu. Izuzetno se ponosila tim prijateljstvom u nastanku.

„Luj van Betoven“, pročitala sam. „Ne čini ti se da je to malčice pretenciozno? Kršteno ime mu je Ludvig.“

„To je zato što je u modi sve što je francusko“, kazala je ona, pa dodala da je Betoven za njih komponovao pesmu, „*Ich Denke Dein*“, zasnovanu na Geteovoj ljubavnoj pesmi „Blizina dragoga“. „Strepim da Luj previše razmišlja o našoj dragoj Pepi.“

„Razmišlja li ona o njemu?“

„Verujem da razmišlja, ali nismo o tome razgovarale. Sva sine kad je kraj njega. Rđav znak, uistinu.“

Betoven se zatreskao u Jozefinu? Kako to može biti? One-svestila sam se ja. U rukama je poneo mene. Zar ne bi mogao meni da sačini pesmu?

Pred povratak u Mađarsku ujna Ana nas je pozvala na svečanu večeru u čast Jozefinine veridbe s nekakvim grofom Jozefom fon Dajmom. Iako nikad dotad nisam čula za grofa Dajma, nesumnjivo je bio bolji izbor nego misteriozni her Miler.

„Kako je to divno!“, šapnula sam Terezi. „Izgleda da je her Miler pao u nemilost.“

„Taj grof i jeste her Miler“, odvrtila je ona.

Ujna Ana je pristala na veridbu pod uslovom da her Miler dobije povoljan odgovor na molbu upućenu caru Francu, da mu se vrati bivša titula. Čim je to obavljeno i čim su se usaglasili oko Jozefininog miraza, nije više videla potrebe za odlaganjem bračnog obreda. Verenici će se venčati na seoskom imanju porodice Brunšvik u Martonvašaru krajem jula.

Činilo se da je Jozefina u šoku. Za večerom gotovo ni reč nije prozborila i neprekidno je pipkala onu rupu na rukavu. Iako sam sada u njoj gledala suparnicu, osećala sam samo sažaljenje. Prodali su je poput robinje nekakvom starcu čudaku.

„Ne brini se, Pepi“, šapnula sam pruživši se da je uhvatim za ruku. „Biće sve dobro.“

„Šta ti znaš?“, rekla je i odbila mi ruku udarcem. „I ne zovi me Pepi! Nisi mi rođena sestra!“

Pogledala sam u Terezu. Nemušto je izgovorila reč „usud“.

Majka i ja smo planirale da otputujemo u banju u Karlsbadu. Sad smo morale u Mađarsku na žurno udešeno venčanje moje lepe ali nevoljom pogođene sestre od ujaka i bivšeg begunca koji izrađuje posmrtnu maske.

Terezi je laknulo što ću im se pridružiti i ja, te mi je kazala kako je Jozefini potrebna podrška svih nas u tom „mračnom, pogibeljnom trenu“.

„Znaš kakva ume da bude“, dodala je.

Jesam to znala i upravo zato sam i želela da između sebe i nje uspostavim što veću distancu, ali posle nekoliko nedelja našla sam se u kočiji na putu ka Jozefini, dužem od trista kilometara.